

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 168/2019-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 53/2014-1180 z 27. júla 2017, č. k. 3 T 53/2014-1182 z 27. júla 2017 a č. k. 3 T 53/2014-1193 z 3. septembra 2019, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .
2. Návrhu [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE]

V tejto súvislosti poukazujem aj na postup okresného súdu BA I, ktorý bol v rozpore s Trestným poriadkom pri posudzovaní mojej žiadosti o bezplatnú obhajobu, lebo rozhodol o tom, že mám uhradiť trovy obhajoby dňa 27. 07. 2017 a až potom dňa 26. 9. 2017 mi zaslal výzvu na preskúmanie mojich majetkových pomerov, aby som vyplnil dotazník a potvrdil ho v ústave na finančnom oddelení aký mám príjem...

Ďalej chcem poukázať na skutočnosť, že v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, teda tým, koho príjem nepresahuje 1,6 násobok sumy životného minima, čo je 287,10 eura. Mám za to, že obdobne mal posudzovať aj moju osobu okresný súd pri vydávaní predmetného uznesenia. Ako dôkaz prikladám oznámenie Centra právnej pomoci o tom, že mám nárok na bezplatné poskytovanie právnej pomoci formou určeného advokáta.“

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 27. 07. 2017 č. k. 3 T/53/2014-1180... uznesením zo dňa 27. 07. 2017 č. k. 3 T/53/2014-1182 a uznesením zo dňa 03. 09. 2019 č. k. 3 T/53/2014-1193 porušil... základné právo (sťažovateľa) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

2. Uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3 T/53/2014-1180 zo dňa 27. 07. 2017, 3 T/53/2014-1182 zo dňa 27. 07. 2017 a uznesenie č. k. 3 T/53/2014-1193 zo dňa 03. 09. 2019 zrušuje a vec vracia na nové konanie a rozhodnutie, aby bolo zaručené právo na bezplatnú obhajobu.

3. (Sťažovateľovi)... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 2000 EUR (slovom dvetisíc euro) ako nemajetkovú ujmu za nezákonné rozhodnutie, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

12. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

14. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu (alebo iného orgánu verejnej moci, pozn.), ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom (alebo iným orgánom verejnej moci) bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd (orgán verejnej moci) vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom (orgánom verejnej moci) by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami okresného súdu z 27. júla 2017

17. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity všeobecne vymedzeného v časti II tohto uznesenia je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ proti uzneseniam okresného súdu z 27. júla 2017 podal sťažnosť. O sťažnosti rozhodol okresný súd napadnutým uznesením z 3. septembra 2019 tak, že ju zamietol. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv uzneseniami okresného súdu z 27. júla 2017 je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. Uplatnenie právomoci okresného súdu vylučuje, aby v uvedenej veci rozhodoval ústavný súd, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu z 3. septembra 2019

19. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta právny záver okresného súdu, ktorý akceptoval právny záver vyššieho súdneho úradníka o povinnosti nahradiť trovy právneho zastúpenia vyplatené štátom jemu ustanoveným obhajcom.

20. Okresný súd v napadnutom uznesení z 3. septembra 2019 dospel k záveru, že uznesenia z 27. júla 2017 sú vecne správne, a z dokladov predložených sťažovateľom nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú náhradu. Poukázal na to, že z *„potvrdenia o majetkových a zárobkových pomeroch odsúdeného vyplýva, že tento nebol pracovne zaradený, na osobnom účte však má finančné prostriedky v sume 223,86 Eur a súčasne poberá invalidný dôchodok vo výške 41,95 Eur. Lustráciou v Sociálnej poisťovni bolo zistené, že odsúdený poberá invalidný dôchodok vo výške 92,-Eur, z ktorého sú mu vykonávané zrážky vo výške 46,-Eur.*

S poukazom na uvedené a s prihliadnutím na dlhodobý trest odňatia slobody, ktorý má odsúdený vykonať, má súd za to, že nie sú splnené podmienky na priznanie bezplatnej obhajoby. Z uvedeného dôchodku je možné odsúdenému vzhľadom na už zmienený dlhodobý nepodmienečný trest odňatia slobody vykonávať zrážky aj vo vzťahu k súdom uloženým povinnostiam nahradiť štátu odmenu a náhradu vyplatenú ustanoveným obhajcom v zákonom prípustnom rozsahu a tak, aby táto bola v maximálne možnej miere uhradená. Odsúdený teda má pravidelný príjem, ktorý so zreteľom na všetky okolnosti neodôvodňuje záver o tom, že by odsúdený splňal podmienky na bezplatnú obhajobu.

Pritom uložená povinnosť na náhradu odmeny a hotových výdavkov uhradených štátom ustanoveným obhajcom má charakter súdnej pohľadávky, ktorú, v prípade jej nezaplatenia, vymáha Justičná pokladnica podľa zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov. Iba tento výkonný orgán Krajského súdu v Bratislave môže s povinným uzavrieť písomnú dohodu o splátkach alebo o odklade platenia, prípadne upustiť od vymáhania súdnej pohľadávky od povinného. Túto

žiadosť môže odsúdený za podmienok upravených v citovanom zákone adresovať Justičnej pokladnici.“.

21. Vychádzajúc z citovaného odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom uznesení venoval sťažovateľovej veci náležitú pozornosť a vysporiadal sa s ňou ústavne akceptovateľne. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd poskytol primeranú odpoveď na to, prečo sťažovateľovi nepriznal nárok na bezplatnú obhajobu, resp. na obhajobu za zníženú náhradu. Myšlienkové úvahy okresného súdu vo veci sťažovateľa sú zrozumiteľné, možno spätne preskúmať, akým spôsobom dospel k vymedzenému záveru. Ústavný súd právne závery okresného súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné. Skutočnosť, že okresný súd vyzval sťažovateľa na preukázanie svojich pomerov až po vydaní uznesení z 27. júla 2017, nemala vplyv na ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia. Relevantné je, že v čase rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniam z 27. júla 2017 mal okresný súd k dispozícii podklady o pomeroch sťažovateľa. Ústavný súd tiež poukazuje na to, že sťažovateľ má možnosť zmeniť alebo zmierniť dopad napadnutého uznesenia postupom podľa zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov tak, ako to uviedol aj okresný súd v napadnutom uznesení. Priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov sťažovateľovi nemá vplyv na posudzovanie podmienok na priznanie nároku na bezplatnú obhajobu, resp. na obhajobu za zníženú náhradu sťažovateľovi ako odsúdenému v trestnom konaní.

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

24. Ústavný súd špecificky nevyhovel návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu. Vychádzal predovšetkým z toho, že hoci sťažovateľ nebol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, jeho ústavná sťažnosť mala všetky náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde. Vzhľadom na predmet, ktorého sa týkala ústavná sťažnosť, táto bola odôvodnená dostatočnou argumentáciou, sťažovateľ zrozumiteľne popísal podstatné okolnosti svojej veci a svoje námietky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Vychádzajúc z odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), preto predmetnému procesnému návrhu sťažovateľa nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2019

Miroslav DURIŠ
predseda senátu